

SETMANARI ILUSTRAT, DE LITERATURA, NOVAS Y ANUNCIS

Dedicat ab preferència al desarrrollo de la uida teatral de Catalunya

PREU: 15 CENTIMS — SURT LOS DISSAPTES

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

En Barcelona . . . . Ptas. 2 trimestre
Fora ciutat . . . . » 2 »

Los suscriptors del interior reben les obres del
folletí encuadernades . . . . .

DIRECTOR

D. Joan Brú Sanclement

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de las Cabras, 13 2° (Bustó á la escala)

PREUS DE CADA NÚMERO

Número corrent. . . . . 15 cént.

Donant avis se passa á domicili sense
aument de preu . . . . .

II 5 de Novembre de 1896!!

Dijous vinent al mitj dia es lo senyalat pera veurers en Judici Oral y Públich la causa que derivada del plagi *La Suripanta*, tant erida la atenció de tots los que estiman lo teatro de nostra terra.

Gracias á tots quants venen felicitant Lo TEATRO REGIONAL per la seva digna actitud en aquest singular cas, y 'ls invitem á que vingan á la Audiencia á presenciar nostra defensa y las rahons que dará l' autor plagiari pera fundar la seva manera d' obrar.

¡Fins al 5 Novembre de 1896! — LA REDACCIÓ.

Andreu Cazurro

Que l' coneixia, feya molt temps; de quan feya l' barba de *La Pagesa d' Ibiza*; empró, com á tenirlo tractat, feya pochs anys.

Anys després d' haverse retirat ell de la escena varem fer coneixensa abdós en lo quarto de n Borrás, allá al Circo Espanyol, un diumenge á la tarda, durant aquella temporada que l' Enrich, ab una companyia escollida explotaba allí tots 'ls géneros, ab honra

y gloria del Director y profit de l' Empresa. A las primeras de cambi, vareig pendre patró de 'n Cazurro: se tractaba d' un ex-actor de *conciencia*, com se diu; gosaba fent memoria de millors temps, quan se conreuhaba l' art dramàtic ab més bona fe. Un no's cansaba de sentirlo esplicant ab aquella catxassa y ab aquellas pausas propias de la seva especial manera de dir, estrenos d' obras catalanas qu' eran escoltadas per un públich ben distint del d' are. Se fixaba religiosament ab la *mise en escena* y trovaba defectes que ningú hi haguera atinat, anacronismes que l' posaban de mal humor; perque la direcció escénica la entenia tal com deu ésser. Durant la funció, ell, entre bastidors, no perdia una frasse, no se li escapaba un *mútis*, y no li passaba desapercebuto cap *arranque* del primer actor; sobre tot els *arranques* — com ell deya — l' entussiasmaban. Donaba més importància á la fogositat del encarregat d' un *paper de farsa*, que á totes las demés bonas condicions que reunís. Era de veurel, calats los *lentes*, ab la boca un poch badada, apoyat á un bastidor, encantat talment, de cara al escenari, desde que s' alsaba fins que baixaba l' teló. Y era de sentirlo després en lo quarto d' en Borrás, fent comparacions justas, sense ofendre als presents que l' escoltaban com s' escolta á un mestre.

Lo mateix Borrás li tenia un respecte marcat y l' creya al ferli 'n Cazurro observacions sobre la manera de lograr que fes més bon efecte un quadro de conjunt, respecte á la colocació de la comparseria, y al donarli detalls d' indumentaria

temporada que l' Enrich, ab una companyia escollida explotaba allí tots 'ls géneros, ab honra

en lo vestir. — ¿Qué ho fa que no miréu tant prim 'ls cómichs d' are? — li deya 'n Cazurro á l' Enrich. Y s' exclamaba de que no hi hagués més punt en la presentació d' una obra; y se 'n planyia.

D' ensà que s' retirá de la escena, se convertí en espectador acérrim, de bastidors en dins, com hem dit; pero lo seu gènero predilecte era 'l melodramàtic. No he coneugut home que hagi disfrutat més qu' ell durant els últims anys de sa vida, veient las representacions de *El Registro de la Policia* y *El Jorobado*.

Recordo que una tarde, allá al Circo Espanyol, se doná una representació extraordinaria del *Registro*, encarregantse del paper de *traydor* lo popular actor del temps d' en Cazurro, *Joanet Bertran*, á instancies de 'n Borrás que conegué no li diria que no. Aquella tarde sí que á n' en Cazurro, al llegir lo cartell, li semblá que li treguessin trenta anys de demunt. ¡Com li queya la baba al contemplar la manera de trevallar del seu antich colega, al istil d' ell!... Mes, al convencers 'n Cazurro de que 'ls anys havian robat á n' en Joanet aquella forsa dramàtica que tant popular va ferlo en sas *traydorías*, acabat l' acte culminant de la obra, l' abrassá commogut dihentli, entre trist y alegre: — Bravo, *Joanet*; pero l' cor t' ha enganyat: en lo mon no hi podem serhi dugas vegadas; aixó es feyna de joves... — Y aquells dos vells actors, restos d' una colla de atletes, abaixaren lo cap rendits al pes de la edat. ¡Qui sab si l' esfors hercúleo que feu aquella tarde 'n Bertran pera sortir airós de son paper, contribuhí á precipitarlo al cementiri!

D' ensà d' aquella tarde memorable per' en Cazurro (ja que me la havia retret varias vegadas á Novedats, en lo quarto del mateix Borrás, la temporada següent), no vareig saber res més concret del malhaurat *Joanet Bertran*, fins que 'ls diaris varen fer sapiguer que havia deixat d' existir.

Exactament m' ha passat ab la mort d' en Cazurro. Desde la darrera temporada que feyan *espectacle* á Novedats, no l' havia vist més, sino un dia á la Rambla (deu fer dos mesos), que l' vareig escometre y 'm va fer pena, perque se li veia que anava, lo que 's diu, cap-per-avall; caminava d' esma apoyat en lo bastó, miraba vagament y son rostre senyalaba un decaiment físich notable.

Va preguntarme barbotejant pe 'ls contertulis del quarto de 'n Borrás, y al dirli jo: — Y, donchis, no se l' veu may are á vosté? — Ni conto que 'm vegi gayre més; estich *fumut*... — Pero va dirho tant dramàticament, sense fer *comedia*, que... la veritat, la noticia de la seva mort no 'm va sorprendre gayre, á cambi d' haverla sentit molt,

com devian sentirla tots els amants del teatro regional, ahont bons serveys tenia prestats en algunas de sas principals obras.

¡Reposi en pau!

JOSEPH BARBANY.

Crónica

Ja habém arrivat al dia dels morts, dia en que la iglesia dedica sas eblucions y sos cants litúrgichs á la bona memoria dels fidels difunts; es l' únic dia del any que als pobres de solemnitat 'ls toca una petita part de oracions y recomanacions per entrar al cel. Els demés dias tot es pels richs perque pagan.

Seguint la vella costum de la Iglesia, devém nosaltres dedicar també un recort als bons amichs y companys fidels creyents de la sublim religió del Art, en totas sas manifestacions, religió més humana y més universal que totas las demés, y en la que es impossible iniciarse sense verdadera vocació, y quina promesa pel avenir no es el cel dels cristians ni dels mahometans, sino una promesa vaga de mereixer 'ls honors de la posteritat.

Per desgracia, en aqueixa religió, com en totas, també hi ha falsaris, mals sacerdots y creyents que mercadejan en el temple, pro aqueixos no 's mereixan ni un recort, ni una paraula com no sia de desprecii. En cambi, els que han dedicat tots sos esforços á aixecar el nivell intelectual del seu poble, 'ls que han consagrat son cervell y son cor á una idea humana y de progrés, 'ls que han fet de la poesía un comers intim de germanó, entre 'ls seus semblants, 'ls que han cantat las grans gestas de la humanitat, 'ls que han trasladat en la pedra ó en la tela los ideals produhint en els espectadors l' dols plaher que desperta en tot cor sensible la contemplació de las obras artísticas, 'ls que han fet del teatro la càtedra de las bonas costums, ó l' llibre obert de la Historia, tots aqueixos, sacrificats en sa majoría pel pes de la multitut indiferenta, morint los més en un martiri (sense expansió, sense l' goig de la victoria espiritual, dels antichs cristians), sols y abandonats... aqueixos, be 's mereixen un recort en aqueixa diada!

Cada any en tal dia com avuy, quan aném á passar revista dels bons amichs, perduts en la anyada en el negre combat de la vida, ens trovém que 'ls vivents son menos, la grapa de la Mort no reposa, y arrabassa de allí hont pot, freda y silenciosament.

En Joseph Amat y Company, l' distingit atvocat figuerench, que 's doná á coneixer com autor

dramàtic ab lo *Ferma despoli forçada*, drama que feu molt rebombari quan son estreno, l' havem perdut aquest any, jove encara y quan prometia donar altres obres á la catalana escena.

De enteniment clar, de il·lustració vasta, escribia ab tots 'ls seus sentits, y sas obres dramàticas no son més que presentacions de cassos jurídichs, inclús el *Llas que no lliga*, á través dels quals s' hi veyá l' amplitut de criteri del autor.

En Manuel Gardó, y en Rivas Puigvert, de qui fa tan poch ens ocuparem, també 'ls havem perdut en el transcurs del any. El primer quan ne contava 37, y l' segón 26. No puch menos de fer evident, que sentint 'ls dos las mateixas aptituds, el mateix amor per la literatura catalana, fossen en la vida real dos sers tan diametralment opositats, á pesar de perteneixer abdós, á la classe més honrosa de Catalunya, la classe dels treballadors, que son qui més gloria li han dat, sobre tot en literatura; puig mentres en Gardó, sapat y robust, havia fet el servey militar á Cuba, sense estar malalt ni un dia, y era l' ànima de la Associació dels coros de Clavé, ab sa energia y ab sa bona voluntat, y anava á Mallorca, á Bilbao, á Madrid, á Zaragoza, á Valencia, á propagar el noble ideal de Progrés y germanó del poeta-músich catalá; l' altra pobre, impossibilitat desde sos primers anys, s' veyá condemnat á no poguer sortir de casa, y á passar els interminables dias de la seva vida, reclós en el seu hortet, com un auzell cantador dintre una gavia, y no obstant, els dos sentian la poesía, aqueixa poesía lleugera, sentimental y senzilla, que tants y tants aficionats conta entre nosaltres. El primer n' ha deixadas molts; el segón, ademés, algunes obres teatrals.

Y van tres bons soldats perduts en poch temps, pro desgraciadament no podem encara tancar la llista; hi han dos artistas, un actor y una actriu, joya un temps del TEATRO REGIONAL, que han mort, retirats, casi al oblit, la Balbina Pi y en Cazurro.

La gloria del actor es una gloria diferenta de las demés, l' actor es l' únic que la disfruta en vida, per aixó quan se retira ó mort, no n' queda ni un borall, y tot lo més que dura, en la vida de sos espectadors, y encara de una manera vaga y confosa, porque altres actors darrera d' ell, s' han cuidat de ferli sentir la passió intensa del art dramàtic, quan aqueix art cau en mans de artistas del mérit de la Balbina Pi y d' en Cazurro. Ells dos havian creat alguns tipos del teatro catalá, tenian un públich seu,

seu exclusivament, y aqueix públich no va anar á acompañarlos fins á la porta de la eternitat despedintlos per sempre.

¡Pobre Balbina! ¡Pobre Cazurro! ¡qui 'ls ho havia de dir quan després de un gros trevall escénich, arrancavan un aplauso unánime del públich que omplia l' teatro, aquell aplauso no passaria més enllá de la representació de aquella nit!

Mes, ja se sab, l' popular adagi ja ho diu: *Vésten Anton, que'l que's queda ja's compon*, pero á pesar de la expressió gràfica d' aqueix adagi, nosaltres tenim presents, molt presents, als bons soldats de causa, que al progrés de las Arts y de la Literatura de la terra han consagrat las sevas energías, y en tal dia com avuy, en què las campanas brandan á morts, tristament, en que 'ls cementiris semblan exposicions ambulants, plens de flochs y llum y atapahits de una multitut abigarrada y riadera, que va á exhibir la seva exuberancia de vida en la ciutat dels morts, nosaltres dediquém un recort intim y afectuós als bons fills de Catalunya, morts en mal hora en el transcurs del any. ¡E. P. R.!

A. LLIMONER.

Fulletas

No crech en tas paraules amorosas,
ni crech en que no crech lo que tú 'm juris,
perque nena estimada sabs de sobra
que dupto de que dupti.

¡Tan plena de pretensions
perque ja sabs lo que vals?
¡per qué ets molt sabia?... ¡Donchs nena
quedarás per vestir sants!

Rosa 't diuhen de nom y ets més hermosa
que lā més ideal divina rosa.

JOAN OLIVA BRIDGMAN.

SANT MARTÍ DE PROVENSALS

Casa ahont morí l' jove poeta Joan Ribas y Puigvert

Recort etern als que 'ns deixaren!

Qué fem?

— ¿Qué fem vos preguntó jo?...
Vamos, diguemme 'l qué fem?
pues del modo en que 'ns trobem
ja no's pot anar pitjó,
perque un cas ja probat es
que anant en serio ó en broma,
es la planeta del *home*
ser criticat en excés.

— ¿Que marxes precipitat?

— *Ets un tocat del bolet.*

— ¿Que fas l'roma? — *Ets un ximplet.*

— ¿Que no'n fas? — *Un mal carat.*

— ¿Rumias? — *Ets ximplet, l'planyo.*

— ¿Vas de secret? — *Un soplón.*

— ¿Vesteixes be? — *Un fansarrón.*

— ¿No hi vesteixes? — *Un tacanyo.*

— ¿Gobernas? — *A cap de llista.*

— ¿No insultas? — *Els un cobart.*

— ¿Que menjias molt? — *Ets un fart.*

— ¿Que menjias poc? — *Un egoista.*

— ¿Que ni manant' ho de vici
no't poden fer conspirar?

— *Ets un vil, no t' pots tractar,*
mal liberal, mal patrici.

— ¿Que vas á dà una volteta
ab la mullé y no't propassas?

— *No'n feu cas, es un cassassas*
un titit, un Joan Doneta.

— ¿Que vol estar retirat
y la mullé ha de anar sola?

— *Ahont és ell! A fer tabola...*

— *els un ruhl, un mal casat.*

— ¿Que 't veuenet doná un *voleo*
ab una... — *Uf!!! dévolcs dí!!*

— ¿Que vas á missa? — *Ets carlit.*

— ¿Que no hi vas? — *Ets un ateo.*

— ¿Que vas ab lo cor obert?

— *Ets un frarov, sabs fingi.*

— ¿Que no gastes? — *Un coqui.*

— ¿Que gastes molt? — *Un cap vert.*

Y axis, seguintne l'istil

d'aquest mon tant *pastelero*,

ja se com té de ferro

qui vulga viure tranquil.

— JAUME PIQUET.

**
Un dia gentil pastora
á palacio fou portada,
pera casarse ab lo rey
qu' enamorat d' ella estava!
Plorosa ni cas ne feya
dels honors ni de las galas;
s' entrísti, se veyá sola
y la voltaván mil patxes;
sota lo doser del trono
fonías per la cabanya,

— sens' amor, d' haver la ditxa
perdé tota l'esperansa:
Lo rey veyent sa tristesia
no volgué fer sa desgracia;
al ser lliurer la pastora
al seu poble corrents marxa.
Se tornan rosas tot d'una
los dos lliris de sus galtas;
sola està ab son ayador
y tristesia no l'ampara;
no anyora l' doser del trono,
te l' sostre de sa cabanya;
jab amor, d' haver la ditxa
cobra tota l'esperansa!

— ROSSENDO ARÚS Y ARDERIU.

Lo botet francés

FAULA

En la Cerdanya francesa
un cassador dels més crachs,
trobantshi al temps de las guatllas,
volgué anarlas á cassar.
Un botet de Barcelona
portava com á reclam,
y per més que lo tocava
no se'n aixecava cap.
Ab lo sarró buyt tornava
quan un, deturantlo al pas:
— ¿Cóm voléu cassar, sant home,
(li digué) ab aquest reclam?
Aixó es un botet d' Espanya
y aquí no l'comprenden pas.—

— Prou comprá un botet francés

y surti al camp l'endemá;

mes feyan lo sórt las guatllas

y's quedá ab un pam de nas.

— Dóna l' mal fadrí la culpa
á las eynas, no á sus mans.

— DAMÁS CALVET.

Quina es ta patria, trovador?

Son cel es blau, son mar es transparent,
cent rius amplissims murmurant la mullan,
jamay sas serras del verdó' despullan
ni'l sol li nega son esguirat riuent:

Monts té que altiu tocant lo firmament
la neu del cel en lo seu front recullen,
torrents furiosos que entre rocas bullen
llenant espuma en sa febril current.

Son ayre es pur, sas selvas perfumadas
al plà li envian sa esquida olor;
sa fama es gran, sas gestas celebradas,

y 'ls ulls de sus ninetas plens d'amor;
per armas fá de sanch quatre ditadas;
son nom... son nom escrit està en mon cor.

— A. BLANCH.

Barcarola

— Nit serena, nit callada!
la mar plana, endormiscada,
ratlla ab negra lluzzellada,
de cap á cap l'horisó,
y la lluna macienda,
ab ruixada d'or, bullenta,
la rabeja de clots.

Vina; la barca ns espera
encallada á la ubera,
l'ona que va y se lleuera
li diu murmurant: *janèm!*
en sos braços sonoguda,
deixa com ala seguda,
penjant á un costat lo rém.

— J. IXART.

Los tirans y 'ls esclaus

Tenía un pres un auçell
engabiat en sa ploma
y n'era ell lo güendado
com l'alçade hoera d' ell.

Lo prés, que feia lluire un dia,
se trobava allí sentat
perque havia comparat
brau contra la cambia,

y al labments que son cor
com trista quiescències:
— «;Sembla impossible;

»que un del altre sulga'l plor!

»;Sembla impossible que hi hagi
»qui, per gosar a un altre plor,
»tingui á un altre presoner
»y á morir per ell mis vagí!

»Aixó es un fet que fa horror.
»Aixó es una tirania.

»Aixó es un crim que deuria

»castigar Nostre Senyor.»

Deya. Y mentres aixís ell
s' exclamava, ences de rabia,
posava un jocó a la gabia
perque no fugis l'auçell.

— FREDERICH SOLER.

À las portas del cel

TRADICIONAL

A dalt del cel — se'n puja un' ànima.
Tropa al portal, — Miquel arcangel,
que en una mà — n'hi té una espasa,
y en l'altra mà — unhas balansas.

— D'hort vens? — li diu lo sant arcangel. —

— Ne vinch del mòn; — n'he sortit ara.

À dins del cel — voldria entrarhi. —

— Avans d'entrar, — farém pesada
de los fets bons — y paraüllades:

al caure l'plat — de las balansas

sabrás si 't pert, — sabrás si 't salvas.

Si cau lo bo, — podrás entrarhi;

si 'l dolent cäu, — n'ets condempnada. —

— Pobre de mi! — Y ara qui's m'salva?

Jo n'he mancat — moltes vegadas.

He estat mal fill, — he estat mal pare,

ingrat amich, — trayor y avaro! —

Lo cel lluheiç; — tira l'arcangel

A l'un platet — las accions santas.

A l' altre plat — las condempnadas. —

Curull aquest, — sense res l' altre.

Lo primer cäu, — l' altre s' enlayra.

— Trista de mi! — tindré d'anarmen'

ben lluny del cel — que tant m' agrada!

— Trista de mi! — que ni esperana

puch da' a mon cor — que s'esbadalla! —

Ne diu aixó — y arriba un àngel.

Porta á la mà — dos ó tres pallas.

Al platet buyt — las ha tiradas.

— Válgam lo cel! — La Verge vältgam!

lo plat buyt cäu, — lo plé s'enlayra.

L'arcangel riu, — l'ànima s'salva.

Lo espay ne llu. — Los àngels cantan.

— Es qu' una nit — va aixaplugarne

A un pobre vell — que ne captava.

De llit no pas, — sí sols de palla

Li'n feu lo jas — á la portxada.

— FRANCESCH PELAY BRIZ.

Troballa

Amor-fí de sicle.

Pastorant blancas cabretas
en la sombra d'un torrent,
ens diguerem amoretas
ab llenyuatje viu y ardent.

Tú allí 'm' vas jurar amor

d'aquell que jamay s'olvida,

y jo estimarte de cor

y fins donarte la vida.

D' això tres anys han passat,
conservant tan viu lo foch...

que tú may més hi has pensat,

y jo, nineta... tampoch.

— M. GARDÓ FERRER.

La papallona y lo lliri

— Oh lliri de fullas blancas

molt més blancas que la neu!

— Per qué així lo teu tany torsas

y no donas dolsa mel?

— Ay, papallona daurada

d'als blancas com la neu,

com que tú la flaire'm xuclles

me vaig morint tristant!

— Lliri vell, jo no sabia

que puguesses morir 'sents?

puig si volia se sava

era per jo viure més.

— Si en molts lliris, papallona,

lo mateix haguesses fet,

no veuria are mas fullas

blinçar, com avuy veig.

Morint jo, no tindrás sava

y així 't morirás també!

— No sabs que 'n lo mon 'golosa!

qui tot ho vol tot ho pert?

— VICENTS BARUTA Y VALLS.

Lo Pillet

La mar, com en tot temps, remuga inquieta
l' himne etern de la vida,
y entre la boya humida
no crusa ni un falsiot, ni una sarceta.

Lo cel gris espurneja
y 's acucells, arrauleys, guardan llurs cosos
de l'airet que ni pluma bellugueixa
y penetra com gebra al moll dels ossos.

Vora 'l rompent de l'ona,
de peus en lo sorrall tot s' esborrona
un noyet ab las mans al pit creuadas,
balbas, amoratadas;
y sentint congelar
frisós en son entorn la vista gira;
sols erma plàtja ovira,
que li brinda de mort, l'únich hostatje!

Dos llàgrimas s'escorran
de sos ulls apagats, que al mar s' esborran,
en tant dins de sa pensa, com llamp crusa
l'idea de sos pares,
que may ha coneget i y potsé en aras
del honor, van portarlo allí a l'Inclusa!

— Tot sol! solet y vern! y sent morirse
en redós qu'esparrera;
mes li han dit que hi ha un Deu que al orfe espera
y ab lo seu prech a Deu vol acullirse...
mes ay! que crusant sol eix mon d' agravis
ni una oració han aprés sos toscos llavis!

Y com nàfrech que pert tota esperanza,
mira al cel ab recansa
y ab lo seu cruxit de dents y un ay! ofega:
son cor ja no batega,
y eau, al pit las ungles enfonsantse.

— JOAN RIBAS Y PUIGVERD.

Recorts

Es de las impressions que més fondo han quedat grabadas en mon cor.

Se feya la festa á casa 'ls avis; més ben dit, á casa l' avi, puig l' avia Deu havia tingut á be emportársela avans que jo vingués al mon.

Lo meu avi era un antich argenter. Home alt y prim, escardalench, un manyoch de nirvis ab tota l' extensió de la paraula.

Home que per més que nos portaba un carinyo extremat may en sa cara hi poguerem traslluhir las impressions de la seva ànima.

En tal diada nos reunia tots prop de la llar. Ell s' assentava á una cadira de brassos ab assiento de baqueta enquadrat per una dobla renglera de claus de llautó que, ab lo frech constant de sas calsas semblavan sortits de casa la polidora.

A sa presencia sobra l' dir que grans y xichs guardaban un respecte quasi fanàtic; tal era lo que 'ns imposava ab aquella cara plena de solchs y aquellas melenes blancas y sedosas que tal semblaban per lo espessíssimas y llargas.

Nos hauriam guardat molt be de rompre lo silenci si ell avans no 'ns autorisaba.

La sinfonía dè la festa era l' reso de las tres parts de rosari á la memoria de nostres parents difunts.

Aqueix preludi tenia la ventatja de fernes venir á l' element novell una passió de son tant dolsa y ubriagadora, que sens recordarnos que los morts esperan nostres pregarias, nos adoríam fins que fibrantnos algun pessich ab que nos obsequiaba alguna de las tias, nos recordaba que 'ls rosaris tocavan á la fi y que las castanyas estaban disposadas per lo sacrifici.

Allà era de veurer nostra ignocenta alegria.

¡Ab quin afany ventabam las estellas! puig nostre avi volia que 's coguessen al flam, que fetas d' altre modo deya que s' escalfen per dent lo seu bon gust.

Embaladits contemplabam aquell sacseig continuo que las feya giravoltar donant salts mortals tornant á caurer á la pista de la torradura, en tant que l'avi nos explicaba lo *Don Quan Tannoriu*, prometentnos lo portarnos á veure!, cosa que may va realisarse.

De castanyas prou ni havia en abundància; no era així ab los panellets que á pesar de ser de aquells que 'n donan més, anavan més escassos que la gent de be avuy en dia.

¡Si 'ns la ensenyaba de voltas y tornaba á amagarla la paperina que 'ls guardaba! ¡si 'ns ne feya fer de baberoles y ridiculesas abusant de nostra paciència fentnos escarrassar ab que aquest serà pe l' primer que diga això ú allò altre, y desenganyantnos á la fi donàntnosen un parell, lo qual nos feya exclarar en grans plorallas y disputas sobre si l' un los tenia de pinyó y l' altre d' admestlla, á las quals posava terme l' avi ab una d' aquellas miradas que tots nos extremiam y per apoteosis final nos enviaba cap al llit y fins á un altre; s' veu que 'ls nostres enfits li feyan més por que 'ls tiros de la *Camancia*.

Ab recansa pujavam los dotze grahons que se paraban lo pis de la botiga y nos despullabam sentint com abaix los cossos grans feyan la seva

brometa contant las cosas del seu temps y remullantlas ab alguna tirada del ranciet, fins que la dolsa son anava tancant ulls y anavan retirantse desitjantse llarga vida per altres anys tornarhi.

* * *

Avuy en dia aixó resulta manso.

En aquells temps en que las aspiracions no eran tan descabelladas com ara, aqueixas sencillas escenes deixaban fonda impressió en lo cor del individuo.

Han passat los anys, nos hem fet homes y recordém encantantnos aquelles sencilles costums ab las quals s' hi veyau ben lligats los llassos de la família barrejat ab aquella atmòsfera de sanas doctrinas que per tot se respiraba.

La llevor de progrés mal comprés ha fet de la generació present un desgabell en lo que no se observan las costums sanitoses dels nostres avis.

La castanyada á casa ja 's fa; es á dir, no 's fa. Se fa l' mitj dia, ab grans pressas; telegràficament.

No hi ha temps de recordar los difunts y resarlosi 'ls rosaris.

L' un te compromís per un cantó; l' altre per un' altre.

Se menja ab una esgarrapada; s' enfarsegan castanyas y panallets que 's remullen per ferlas anar avall ben depressa ab una mica de líquit que 'n diuhen vi y á escampar la boyra.

Tots se 'n van y 'm deixan sentat á taula sol, tot sol, ab mos recorts de la infantesa y 'm espanta l' vuyt y soletat ab que 'm trobo entre familia.

C. SAMÁ.

Survey de fora

MANRESA. — La nit del passat diumenge debutà en lo Teatro-Conservatori una notable companyia dramàtica, dirigida pe 'ls reputats primers actors D. Francisco Tressols y D. Vicens Miquel, y de la que forman part, á més dels mentats senyors, las senyoras Llorente, Maiquez, Miquel (A.), Miquel (E.), Muntal, Xalos, Tressols y Zamora, los senyors Barbosa, Bonnin, Giménez (Eduart), Giménez (Enrich), Morer, Valls, Viñas y Vázquez, y l' nen Tressols.

L' obra escollida fou l' últim drama del senyor Feliu y Codina, en quina execució hi estiguieren aceradissims ab sos respectius papers, la senyora Llorente y 'ls senyors Tressols, Miquel y Giménez, essent ben secundats per las senyoras Maiquez y Miquel (E.), y 'ls senyors Valls, Morer, Bonnin, Barbosa, Mallí y Vázquez.

Lo públic aplaudí 'ls principals personatges del drama y 'ls finals de tots los actes.

La funció acabà ab una xistossíssima pessa del senyor Estremera. Agradà moltíssim y foren aplaudits sos intérpretes.—I. T.

SITGES. — Diumenge passat en la societat «El Retiro», donà una important funció á benefici dels soldats pobres de la vila. Lo programa sigue variadíssim, ocupant dos números d' ell la representació de las pessas *Un cap más* y *Lo pronunciament*.—S.

BADALONA.—Es molt celebrada en lo Teatro Zorrilla la companyia dramàtica de D. Jaume Martí.

Las últimas pessas que s'hi han representat, son: *A mitj camí y La Llupia*.—A.

VILANOVA Y GELTRÚ.—Al teatro Tívoli actua ab aplauso una companyia baix la direcció de D. Joan Torres.—U.

MATARÓ.—La companyia Tutau, diumenge passat representá dos importants dramas. La funció de la nit acabá ab la bonica pessa *Un cap mas*.

També en lo «Cassino Fénex» s'hi doná dijous passat una representació de la pessa *Un cap mas*.

En lo «Círcul Catòlic», va representarshi lo monòlech *Un rey de pega*, y las pessas *La butifarrá de la llibertat*, *Las píldoras de Holloway* y *Dos aixebrats*.—O.

OLESA DE MONTSERRAT.—Diumenge, 18 del corrent, tingué lloch en lo Teatro del Círcul, una representació del important drama *La fals*, distingintse en lo desempenyo del drama la senyoreta Muntal y 'ls senyors Llorigueras, Padrós, Plà, Grau, Boada, Casals, Ubach y Aregay. També va representarse la comèdia *Conxita*, en la que la nena Tressols obtingué grans aplausos.

BLANES.—Está creantse una companyia de joves aficionats pera donar representacions durant la pròxima temporada de hivern.—X.

VALENCIA.—Se veuhen molt concorregudas las funcions que s'donan cada festa en lo Círcul Possibilista. En la del dia 18 s'hi posá en escena, y ab molt bona interpretació, la bonica comèdia *Alsa y al plà*, y en la de diumenge últim las tituladas, *Dos goles d'aigua y Ploramiques*.—A.

ARENYS DE MAR.—Dijous passat, doná una funció dramàtica en lo teatro del Ateneo, la notable companyia Tutau. Posá en escena un celebrat drama, y la pessa *Lo gech de 'n Migranya*.—P.

CALDAS DE MONTBUY.—Abundant en tota classe d'espectacles ha sigut aquest any l'Aplech d'aquesta vila.

Se feu una gran arribada á la «Colla del Arrós», de Barcelona, que un cop arribá á la plassa repartí una caritat de sis rals á cada pobre que s'presentá, essent aquests més de cent. Després del ofici surtí un lluhit llevant de taula, format per vuit noyas, accompanyadas de una orquestra. Lo que recaudaren se repartí entre 'ls pobres. A la tarda hi hagué la corrida de toros, que no passá de regular.

En lo «Cassino del Centro», s'hi representá lo celebrat drama del inmortal Soler, *Batalla de Reinas*, que fou molt del agrado de la concurrencia.

En lo «Cassino Caldense» s'hi representá una sarsuela castellana en tres actes, y una de un acte, ab acompañament de l'orquesta Escalas, de la capital.

En lo «Centro democràtic-progressista», també actuá sarsuela accompanyada de l'orquesta nova de aquesta vila.

Los días 12, 13 y 14, en lo «Casino Caldense» y «Centro Democrático», se donaren grans balls de Societat.

Lo dia 12, en lo «Casino del Centro», s'hi representá *Lo joch dels disbarats*, y lo dia 13 s'hi doná una gran Vettlada literaria-musical; tot fou molt del agrado de la concurrencia.

En lo «Ateneo Caldense», los días 12 y 13, si representaren *Las carbassas de Montroig*, *Las tres alegrías*,

Entrar per la finestra y No's pot dir blat, per los aficionats de dit Ateneo.

Un aplauso als organisadors de las funcions catalanas.—G. X. B.

VICH.—Tal com varem indicar, avuy comensa temporada la companyia cómica-lírica-dramàtica de don Leandro Soto, en lo teatro del «Centro Industrial». A més de las obras que varem citar, també s'anuncian *Lo marit de la disfunta*, *Lo ple de 'n Baldomero*, *Matpare* y *Lo Bordet*.—S.

TARRAGONA.—Després d' haber debutat en nostre Teatro Principal, lo dijous 22 del corrent, la companyia que dirigeix lo senyor Bonaplata, ab lo drama català *L' ànima morta*, original del célebre escriptor senyor Guimerá, essent representat ab molt assert, no ho han sigut menos las funcions següents, especialment la titulada *Los dos camins*, arreglada del italià per lo senyor Bonaplata, qui representant lo paper de «Tano», se 'n emportá una ovació complerta.

Dimars se posá en escena *Première Ivresse*, pessa plagiada per lo senyor Ferrer y Codina, baix lo titul de *Castor y Polux*. Y en efecte, la gent de bona té demaná al autor, y en lloch dels senyors Bilhaud y Berr de Turique, verdaders pares de la criatura, surtí á saludar lo senyor Ferrer y Codina.—J. N. V.

SABADELL.—Diumenge, en los «Camps de Recreo», debutá la companyia dirigida per los tres gats dels frares, en Francesch Puig, Roca y Colomer, ab la sarsuela catalana, *De Sant Pol al Polo Nort*, ab luxo de trajes, pero no aixís de decorat, ja que l' segon acte tot ho sembla menos al Polo Nort.

En l'«Associació de Catòlics», diumenge á la tarde y ab motiu d'haver de incorporarse á las filas lo distingit aficionat Joseph Pubill, se doná son benefici ab las obras *Miserias humanas y Catalunya*, en las que ratllá á gran altura.—J. F.

Novas

Comensa en lo folletí del número present lo interessant y ben escrit drama en tres actes *La marca de foch*, no imprés encara, ab tot y haverse sollicitat continuament pera poguer representarlo.

Desde l' número vinent l' Administració y Redacció d'aquest periódich quedará instalada en lo céntrich punt de la Plassa del Pi, núm. 3, pis 2.^{on}

Com ja haurán vist nostres lectors, lo tant esperat acte del judici oral de la causa Ferrer-Ximeno, se veurá dijous vinent, dia 5, en la Sala segona de nostra Audiència. La hora senyalada es las dotze del mitj dia. L'acte serà públich.

Se trova ja restablert de la seva malaltia l' aplaudit autor dramàtic y distingit abogat D. Conrat Roure.

PRINCIPAL.—Ha donat algunas representacions ab molt bon èxit lo ilusionista Cesare Watry. Tots los treballs que ha presentat han sigut ab molta netedat y de gran efecte, per lo qual ha conseguit aplausos y bonas entradas.

TEATRO LÍRICH.—Avuy dissapte donarà la Societat Catalana de Concerts lo primer dels tres anunciats. Procuraré ocupantse de tan importants audicions.

ROMEA.—*La tornada d'en Pepito*, es lo titul d' una comèdia en tres actes que, segons notícias, ha rebut últimament pera estrenarla aquesta empresa.

Per ahir divendres, estava anunciat l' estreno de la pessa *El rapto de las Sabinas*, de D. Francisco Figueiras.

NOVETATS.—Dimecres debutá la companyia de don Miquel Cepillo. Presénta excelent conjunt, y es d'assegurar cridarà concurrencia, ja que á més del bon desempenyo de las obres, los preus d' entrada y localitat son relativament econòmichs.

ELDORADO.—Dimecres se despedí de nostre públich l' eminent Novelli, intervenint aquella nit en lo desempenyo de sis obres, totes ellas de distint gènero y en las que hi estigué admirable com de costum.

Dijous hi debutá la companyia de opereta còmica italiana dels senyors Bonazo y Milzi, qu' hi donarán una serie de representacions.

GRANVIA.—La varietat del gènero y la bona interpretació que á las obres dona la companyia Giovannini, segueix atrayent concurrencia al afortunat teatro, al igual que al fort de l' istiu. *Fatinitza y Rigoletto*, han proporcionat bonas entradas.

OLIMPO.—Dissapte passat s' hi doná una funció á benefici de D. Antón Amores, discret aficionat dotat de bona vis còmica, que pera ells voldrian alguns artistas de cartell que cultivan lo mateix gènero. Tinguarem ocasió en aquest dia veurerli desempenyar los papers de José en *Chateau Margaux*, y D. Pompeyo en *Lo somni de la Ignocencia*, y no pot exigirse més acert, sense necessitat de recorrer á imitacions, qu' es lo millor elogi que pot ferse.

Se presentá també aquella nit la popular producció *Cafè y Copa*. Totas obtingueren molt bon conjunt, degut al bon treball de las senyoras Muntal, Perez y Domus y dels senyors Vidal, Catot, Mulet, Planas, Canut, Roca, Ferrer, Rodés, Gimenez y lo beneficiat.

Debem fer especial menció de la novella artista senyoreta Clotilde Domus Perez. No conta encara quinze anys y ja consegueix sentir repetidament l' aplauso del públich, celebrant las dots excepcionals que predisposan contarla aviat com á una de las millors artistas de nostres teatros.

FRONTÓN CONDAL.—En lo partit de nit jugat lo dissapte últim lluytaren 'ls dos Chiquitos d' Ondárroa y d' Abando, vermells, contra Cecilio Unzueta y Navarrete, blaus.

Bonica llissó donaren 'ls dos Chiquitos á la *catedra* en aquest partit, tota vegada que fiada en la manera de jugar d' abdos pelotaris durant aquesta temporada, havia apostat tot son diners á favor del bando blau. Tant be sapigueren entendrers los dos vermells durant tot lo partit, que deixaren á sos contraris en sols 23 tantos. Molt hi contribuï á sofrir aquesta derrota en Navarrete, que estigué pifier y desconcertat com pocas vegadas se l hagi vist.

En lo partit del diumenge jugaren Zabarte é Ibaceta, contra Irún Chiquito y Americano.

La superioritat de l' Americano sobre l' Ibaceta, y 'l treball superior que desarrollá l'Irún Chiquito desconcertant á Zabarte, fou causa de que aquest, á pesar de tots sos esforços sigués derrotat, quedant en 39 tantos.

TERTULIA CATALANISTA.—*La clau de casa y La Vivor del estornell*, han sigut las obras que aquesta societat presentá á sos numerosos favoreixedors, dijous passat en lo teatro Romea.

Pot ben dirse que, degut á la «Tertulia Catalanista», los amants de nostre teatro tenen encare un dia setmanal, en que honrar ab la seva assistència lo coliseu del carrer del Hospital. Y que la tal direcció sab portar dignament, n' hi ha suficient ab citar los títuls de las obres qu' esculleix.

LATORRE.—Aquesta lluhida societat es la primera que romp lò foch aquest any ab la serie dels Tenorios en lo teatro Romea, donchs que 'l tradicional drama *Don Juan Tenorio*, es l' obra què te escullida pera la funció d' aquesta nit.

ANTICHS GUERRERS.—La tarda del 25 se representá en aquesta lluhida societat *Lo pronunciament y Lo que 's veu y lo que no's veu*, ab bon desempenyo, que valgué molts aplausos á la senyoreta Rodríguez y als senyors Ruffi, Giral, Castelló, Aguiar, Vila, Brossa y Riera.

FOMENT RECREATIU INSTITUT.—Aquesta lluhida societat que actúa en lo teatro Olimpo, doná funció diumenge últim de la que 'ns ocuparé en lo número vinent.

MARQUÉS DE LA MINA.—Lo dia 18 se posá en escena las molt aplaudidas obres *Entrar per la finestra*, *Una poma per la sed* y *Fotografías*, formant part de la funció del dia 25 la humorada *Cura de cristiá*.

SALÓ DE CONFERENCIES DE SANT LLUIS GONZAGA.—Lo diumenge á la tarda, la secció dramàtica d' aquesta Associació, divertí á la nombrosa concurrencia que omplia 'l local, ab las celebradas produccions, *De gorras*, *Las burlas fan com las professons* y *La víctima del deber*.

Quedan varias ressenyeras de Societats que anirán al número vinent.

Solució al enigma del número 246

Africa
Tenorios
La Su Ripanta
Las carolinas
Un cop d'E telas
A la pRevenció

Procès veauradieu X
Les vacances du mariage
Por amor al próximO
Deux profons scélérats
Poste restaNTe
Moi

Tipografia «La Académica», Ronda de la Universitat, 6; Teléfono 861

Desde 'l número vinent l' Administració y Redacció de «LO TEATRO REGIONAL» quedarán instaladas en la **Plassa del Pi, 3, 2^{on}**